

hvað der findes koncentreret i Hr. Chr. Matras, er det min aabenbjergete Mening, at vi vil staa os ved at vente endnu nogle Aar. Kommer Tid kommer ogsaa Mænd, der vil kunne løse en saadan Opgave til alles Tilfredshed. Og det er saamænd heller ingen Grund til at forhaste sig, naar der ikke er Udsigt til det klare saaledes som det bør.

Man er desværre saa smaat kommen ind paa at lære til Videnskabsmænd. I Længden vil det være uholdbart, da det aldrig vil gavne Samfundet for en 5 Øre, hvormed et Mand har annamet af Lærdom, naar denne ikke kan fremvise positive Resultater af sit Arbejde.

Dette faar være nok for denne Gang.

Med Tak for Optagelsen.

Activ.

Hvussu er framtíðar-útlitið fyri okkara fiskiskapi við skipum?

Nú er flotin farin uppá Suðurlandið í ár og fá munnu tey heim vera, sum ongan hava av sínum í ferðini; ið liggur meira heima av fólki, sum vildi sloppið við í ár enn áður hevur verið tilfellið. Fyri tað fyrsta liggja menn heima vegna sjúku, influenzu og meslingar, ikki júst tí, at teir allir eru sjúkir, men heldur av tí, at skiparar og fólk bera ótta fyri at taka menn við úr bygðum, har sjúka gongur. Hetta er hendring og einki at siga til, tað má takast sum ein óeydna, ið rámar ein nú og annan tá, væl at merkja, um so er, at sjúkan ikki er ferd til bygdina av ólíkjundum.

Tínest visir tað seg, alt meira og meira, sum tíðin liður og fólkið fjølgast, at vit ikki eiga nógstórt skiparúm til fólkatálið, og tað er hættisligari. Skipini hava hesi síðstu árin verið ovmannað, og hendan ovmanning kann ikki vera veiduni sum heild til bata. Væl er tað so, at ein slupp við 20 monnum hevur betri vónir til at fáa stórrí fiskarúgvu enn um sama skipið bert hevði 15 manns; men um veidan veksur við einum triðjaparti eins og manntalið er meira enn ívasamt;

heldur mundi tað verið so, at meira var til manns, um teir bert vóru 15. Kokkurin fær ein triðing meira at gera fyri somu lón og bestimaðurin fær í bestamanspart bert ⅓ pct. av veiduri við 20 monnum, meðan hann við 15 monnum fær 1⅓ pct. av veiduni. Hin einasti sum fær absoluteitt vinning við yvirmanningini er skiparin, hann fær 10 pct. av veiduni í hvussu er, og treyðugt so, verður hon eitt sindur stórri við 20 enn við 15 monnum. Reiðarin fær kanska eisini betur úrslit við 20 enn við 15 monnum, tí hjá honum snúgvar tað seg bert um kostarhald í meirigjald.

Sostætt er ovmanning neyvan driftrini sum heild til frama, og manningini umframt skipara bert til tap og tarn.

Bera vit saman skiparúmdina og manntalið, sum søkt hevur Íslandsfiskiskapin við skipum hesi síðstu 10 árin, siggja vit, hvussu skiparúmdin er gingin nógv seinri fram enn manntalið.

Í 1917 vóru skipini 123 við tilsaman 8524 tonsarúmd og manntalið 1221. Í 1918 var skipatalið minkað til 116 (blokada-árid) tilsamans 8167 tonsarúmd; men manntalið, ið við fór, var 16 nú 1891. Í 1919 var skipatalið komið uppáttur í 124 við við 8863 tons, men manntalið var nú eisini 2005. Síðani ganga bæði tölini fram, men manntalið í heild síni sterkari: 1920: skipatal 144, ton. 10469, manntal 2239. 1921: skipatal 141, ton. 10301, manntal 2209. 1922: skipatal 145, ton. 10682, manntal 2194. 1923: skipatal 153, ton. 11476, manntal 2595. 1924: skipatal 148, ton. 11231, manntal 2639. 1925: skipatal 151, ton. 11453, manntal 2621. 1926: skipatal 171, ton. 13268, manntal 2903. 1927: skipatal 158, ton. 11757, manntal 2757.

Í hetta skipatal er roknaðir Suðuroytrolararnir. Atvoldin til at skipatalið gekk so nógv niður frá 1926 til 1927 var tann, at umframt tveir trolarar, sum upp vóru lagdir vegna konkurs, vóru mangar sluppur upplagdar hetta ár. Tonsarúmið gekk meira enn 1500 tons niður og skyldasit hetta mest trolarunum. At manntalið minkaði ca. 150 hetta ár, kom ivaleyst av tí, at mangir ikki sluppu við vegna skipatrot. Nøkur álitandi tøl fyri 1928 hava vit ikki vegna skortandi statistik, og í ár sigast ca. 200

manns at liggja á landi vegna skipatrot og aðrar atvoldir.

Í hesi nevndu 10 ár er skipatalið vaksið frá 123 til 158 (við 35 skipum) ella ca. 25 pct., tonsarúmið er vaksið frá 8524 til 11757 (við 3233 tonsum) ella 38 pct.

Hvat mannatalinum viðvíkur, sum søkt hevur sjógvin við fiskiskipum hesi árin, so er tað at siga, at árin 1917—18 og 19 lógu skipini nógv av tíðini og fiskaðu undir Føroyum (síðan hevur tað verið heldur smáligt við hesi driftrini), so hesi árin gevur manntalið, ið søkti Íslandsfiskiskapin ikki alla manningina, meðan skipatalið og tonsatalið tó geva alt sum til var. Vit mugu tí bota við manntalið allar teir, sum fiskaðu undir Føroyum hesi ár og ikki undir Íslandi. 1918, sum var eitt gott fiskiár, elvdi nógvum fólki til skips í 1919. Hetta ár vóru 16 manns uppá skipið úti, meðan bert 13 til 11 manns høvdu verið uppá skipið árin frammanundan. Í 1917 vóru tilskips fald 1722 manns (sbr. »Fiskeri-beretn.«).

Manntalið er soleiðis hesi nevndu 10 árin vaksið frá 1722 til 2757 (við 1035 monnum) ella ca. 60 pct.

Hesi tøl, sum tikin eru úr tí statistikki, ið fyri hndt er, vísa fullnarnar, at tað brótt vil vera ómøguligt at driva lónandi fiskiskap fyri alt tað fiskimannatal, sum veksur til í Føroyum, um ikki fæst ein bót uppá skipatalið og tonsarúmdina í okkara skipaflota. Tað batar ikki longur at menn leggja hendur í fang og siga at vit hava ikki ráð. Fiskiveiðin er og verður okkara høvuðsvinnuvegur, misrøktla vit hana og lata okkara besta og arbeiðsfústa ungdom rýma av landinum vegna arbeiðsloysi, sær tað sum eftir hýkur inn í eina myrka og vónleysa framtíð. Føroya Fiskilánsgrunnur er eitt megnarligt tiltak til at veita hjálp í tørvuligari tíð frá privatari síðu; nú má hitt almenna styðja uppundur. Løgtingið, sum hevur haft hetta mál til viðgerðar í tvey ár, má í komandi tingsetu av sínum midlum styðja Føroya fiskilánsgrunn munagott oguttan nervandi treytir.

Fiskitíðindi úr Íslandi. Eftir tíðindum, ið komin skulu vera úr Suðuroy, skal sluppin »Fagranes«, sum hevur verið inni í Vestmanna-

oyum, hava fingið 1500 á dekk ein dag.

Í Reykjavíkarblaðnum »Alþýðublaðið« fyri 4. mars stendur fylgjandi:

»Torskaveiða er nú frálík á Norðfirði, og nakað fæst um alt Eysturlandið eisini. Eitt sindur fæst av síld í gornum, annars er agnatrot. Enskir trolarar siga frá góðari veiðu við Hvalsbak.«

Úr Føroyum.

Tórshavn.

Til Barcelona.

»Skipatalagið Føroyar« lader í Sommer »Tjaldur« indtræde i Kombinations-Rute med »O. K.«s Skib »Polonia«, saaledes at Færinger, der har Haad og Lyst til at bese Udstillingen i Barcelona og forøvrigt foretage en Turistrejse til Spanien, her har en Anledning at komme nemt frem og tilbage.

Efter Ankomsten til Barcelona, hvor der gøres et Ophold paa nogle Dage, vil der blive foretaget Udflugter til de nærmeste Egne, for at de Hjelpende ogsaa paa anden Maade kan se noget af det »fjerne Syd, du skønne Spanien«.

Rejseomkostningerne beløber sig fra 565 Kr. — 680 Kr., fraregnet Hotelophold i København.

Over Kløften.

Over den ved Gennemsprængningen af Skansevejen fremkomne Kløft er der nu anlagt en Bro. Fra Broen, der har faaet et noget lavt, men dog et solidt Bolværk, er der en udmærket Udsigt over Dækmøle, Anlægsskaj og Oplagsplads. Herfra kan man iagttage Arbejdet, der endnu ikke er færdigt, men hvor man dog enkelte Steder nu lægger sidste Haand paa Værket. Spørgsmaalet er nu, om der naar Arbejdet er færdigt vil forme sig et ligesaa mylderende Folkeliv paa den store Flade, som for Tiden.

Trankogeri ombord.

Kutterne »Silver Linings« og »Galathæa« har til Foraarsliskeriet faaet indstillet Trankogeri, for at faa den mest mulige Nytte af Torskeleveren, der benyttes til Medicin-Trans. Trankogieriet staar paa Dækket og optager en meget ubetydelig Plads. Det er den kendte københavnske Grosrerer, Kr. Andersen, der nu i flere Aar har udrædet enkelte Kuttere, som ogsaa her har taget Initiativet til Indstilling af Trankogeri ombord i disse 2 Kuttere.

Yvurhøvir

hava nú skipini fingið mptor í, og yvurhøvir eru motorarnir svenskir: »Skandia«, »Samson«, »Elvee« og »Admiral«. Atvoldin til, at menn heldur taka svenskar motorar, er, eftir hvat menn siga frá, at tað í Svíavriki lagaligari fæst fatur í einari hósikandi stóð fyri føroysk fiskiskip, atfratt til at teir eru biligari í brúki. Ein slupp hevur tó fingið ísettan ein »Tuxame«, ið er danskur motorar.

Tey gomlu bókasavnshúsini

í Erling Jarls gotu eru til sølu. Keyparin kann tó ikki taka tey í brúk, fyrr enn tey nýggju húsini eru liðug um eitt ár. Skrivligt boð til bókasavnið.

Stjórnin.

Husholdningsskolen.

3-Maaneders Kursus beg. Maj.

Sverri Patursson

hevur í seinasta hefti av »Varð-
aumi« skrivað eina sera forvitnisliga grein um hin tiltikna føroyska útróðr-
manninn, Jóhan Karl á Skála. Sam-
stundis sum greinin greiðliga greiður frá tí yrki, ið Jóan Karl ála sína tíð starvaðist í, gevur greinin eisini eina rímandi mynd av tí tusk, ið útróðr-
armaðurin í Føroyum livdi undir í teirri tíðini. Motorar hava í seinru árum lætt monnum mangan tungan anróðurin.

Við kajuna.

Nú um dagmar legði fyrsta skip at við kajuna í Havn. Hetta fyrsta stór-
skipið var »Martha«, skonnartin hjá fiskiflagnum »Nabbe« í Havn.

Hetta er tó ikki fyrsta sinni, at skip leggjá at landi í Havn, tí bæði við Jens Andreassens brúgv á eystari vág og við »Sjæla-oyyna« á vesterri vág hava sluppir fyrr lagt at landi. Líka-
leidis hevur ein norskur dampari, »Gudrun«, lagt at við »vippuna« úti í Tinganesi. Hesin dampari var ikki stórur, minni enn »Ruth« armingin, men dampari var hann kortini. Mangt umskiftist á mannsins ævu, og nú leggjá stór skip at landi í Havn. Hevði her bara verið kyrt — men kyrran er framvegis ein standandi spurningur.

Føroya amts bókasavn.

Grundarsteinurin til hitt nýggja húsíð Føroya amts bókasavn — har eisini forngrípaoymslan skal hava innivist — var lagdur seinasta sunnu-
dag. Nógv fólk var samankomið úti á Delessartor. Hornblástarfraglið »G. H. M.« setti skjótul á samkomuna og blásti: »Svend Tveskæg havde sig en Mande eftir Hartmann. Síðani sang »Havnar sangfelag« ein sang (kór-
sangur). Nú helt Simun av Skarði, háskúlastjóri, røðu, ið mest ringdi seg um stary bókasavnsins, byrjaði við tí týðningi, ið bókur høvdu í mentunartarvinum, og dróg síðani fram, hvussu bókasavnið var stovnað og hvussu tað hevði starvast nú í 100 ár. Síðani var skjalið niðurmáðar og grundarsteinurin niðurlagdur. Sangfelagið sang so aftur ein sang, og hátíðarsundin var lokin.

»Tjaldrið«

legði frá Keypmannahavn leygarmorgunin tíðliga, men neyddist inn í Helsingur sama kvöldið, tí tað var komið illa fyri. Sunnumorgunin var alt greitt, og »Tjaldur« fór av stað kl. 11 f.p. Væntast miðvikudagin.

Eirika.

(Ein heyst-søga).

III.

(Framhald).

Eirika gekk skjótt, oguttan at ansa at nakar rópti á hana. Ikki fyrr enn hon vendi inn um garðsgrind landslæknans, sá hon at nakar var í hølunum á henni: »Tú mást bíða«, segði hon, í tí hon smeyg sær inn um grindina. Hesin nakar var Brandur. »Stutt og knappt: Tú mást bíða. Tað var alt hon hevði til mfn, nú eg eri afturkomin«, hugsaði Brandur fyri seg sjálvan, tá ið hann sá Eiriku skundisliga smúgva sær inn um dýrnar hjá landslækninum. Já, hann skuldi bíða.

Eirika pikkaði ikki ofta uppá dýrnar, á leið inn til læknans. Kvík og reystr og mussareyð, sum hon var, varð læknin bilsin yvir at siggja hesa drevvátu

ungkvinnu koma næstan dettandi inn í húsíð. Men hann var ikki illur, tí hann hevði varhugað av, at okkurt heilt álvarsligt var á vási, tá ið ein ókend føroysk kvinna kom soleiðis turnandi inn til hansara — tí hin føroyska kvinnan er annans heldur smæin, tá ið hon stendur frammanfyri einum lækna. Landslæknin sá, at henda kvinnan var ikki sum tær vanligu, ið komu til hansara.

Eirika bað: »Góðan dag!«.

»Góðan dag!« segði landslæknin.

»Eg fari at biðja tygum koma við okkum í stundini til eina gentu, ið er lopin útav einum hamri igjár, og av teirri orsök ikki er ment úr seingini

í dag. Báturin við monnum liggur og bíðar við bryggjuna.«

Læknin fór yvir til vindeygð og hugdi út, risti við høvðinum og hugdi aftur at Eiriku. »Eru tað sjólikindi enn í dag?« spurdi hann. »Ja,« svaraði Eirika, »altíð sjólikindi tá ið doktari krevst.«

»Nú«, svaraði læknin, »ja, eg skal koma skjótt.«

»Við tað sama,« segði Eirika. »Ja, í stundini,« svaraði læknin, ið gitin er fyri at vera kvikur í vendingini. Hann bað Eiriku steðga meðan hann gjordi seg til. Skjótt kom hann aftur, nikkaði til Eiriku og segði: »So fóru vit.«

Uttanfyri grindina stóð Brandur ótolin og bíðandi. Hann var eitt sindur undarliga við, aftaná heilsuna frá Eiriku: Tú mást bíða. Nú sá hann Eiriku koma — og læknin við henni. Tó vildi hann ikki skáka sær undan, men mæta teimum uttan at lata við seg koma, at hann hevði verið illa við, tá ið Eirika segði

at hann mátti bíða. Nú komu tey út um grindina. Eirika hugdi eftir honum við tað sama, hon sá hann, leyp um halsin á honum, kysti hann og tók hann undir armin. Læknin læt sum einki og gekk við ferð, so Eirika og Brandur høvdu ilt við at fylgja honum. »Hvat er?« Hvi kemur tú soleiðis til bíggja?« spurdi Brandur.

»Katrín er omandottin,« svaraði Eirika.

»Hvat sigur tú, omandottin?«

»Ja, ella omanlopín, um tað ljóðar betri.«

»Nú skilji eg teg ikki, hvat er tað tú meinar,« spurdi Brandur, ið nú gjordist óttafullur.

»Steðga nú bara til vit koma til garðs í øllum góðum,« segði Eirika, »tá skal eg siga tær alt. Men eg veit ikki, um tú kemur í bátin við okkum?«

»Já, tað komi eg, um bert rúm er fyri mær í bátinum,« svaraði Brandur.

»Tað er tað,« segði Erika,

»veist tú ikki, at har ið hjarta-

rúm er, har er eisini....«

»Bátsrúm,« legði Brandur uppí.

»Ja, hesa ferð hóskaði bátsrúm.«

Nú vóru tey hjá bátinum. Læknin leyp inn, og setti seg niður í skutin. So fylgdu Eirika og Brandur aftaná — og so var lagt frá landi.

Skúmandi streyk sjógangarin út av vágini og legði langan og djúpan kjálavørð eftir seg.

Hesa ferð var ikki so hættisligt, at halda á. Vestfallið var runnið og tað fyrsta bralið av eystfallinum var undankomið, og sjógvurin gjordist heilt slættur.

Hóast hetta var neyðsendarferð, so kundu garparnir á bátinum ikki halda sær, nú Brandur var komin í bátin. Teir róku framundir, um henta doklaraferð, lagaliga heimferð o. a., alt myntað upp á tey bæði ungu, ið sótu á skrinum fram imóti lærbekki. — Landslæknin sat